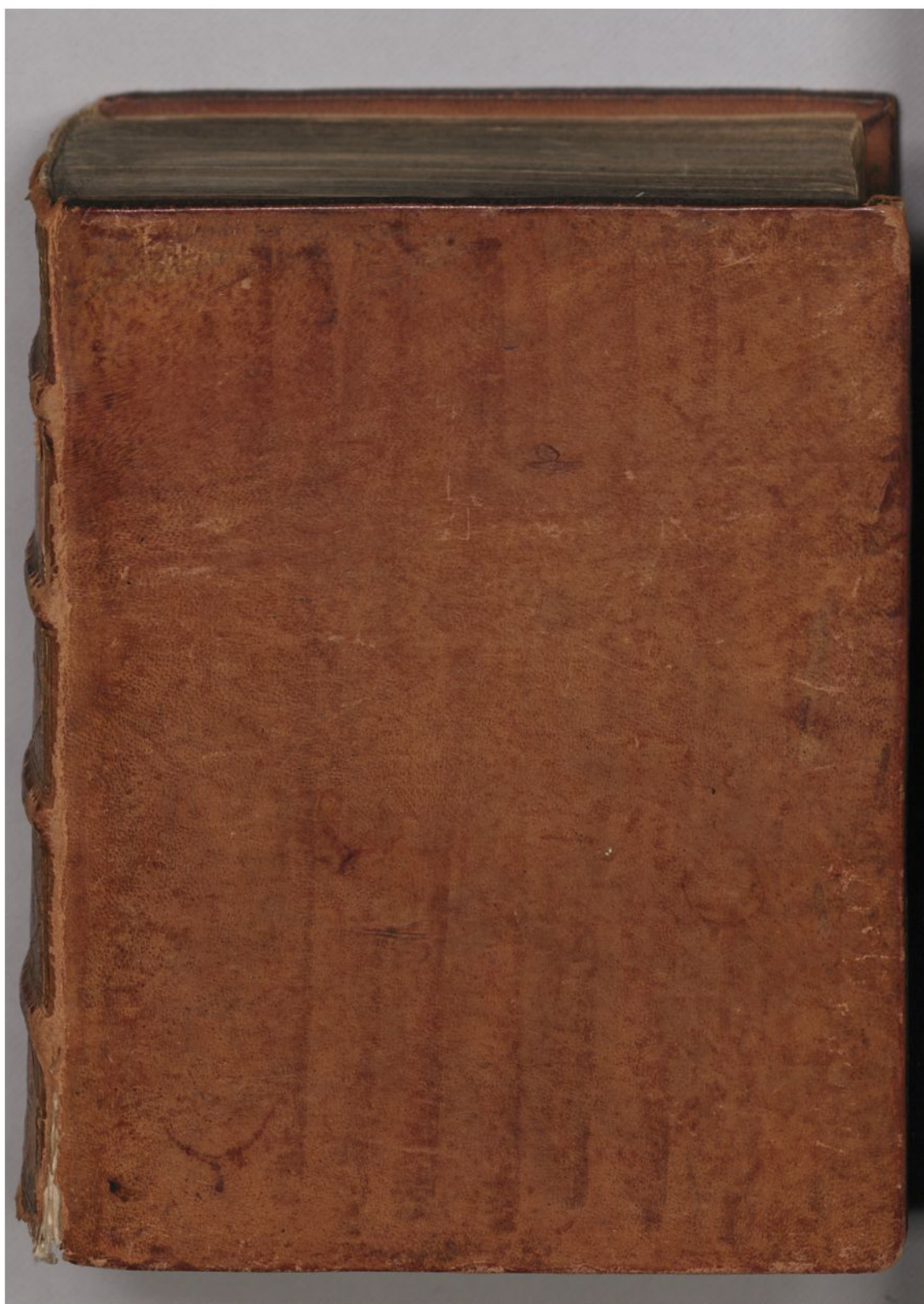
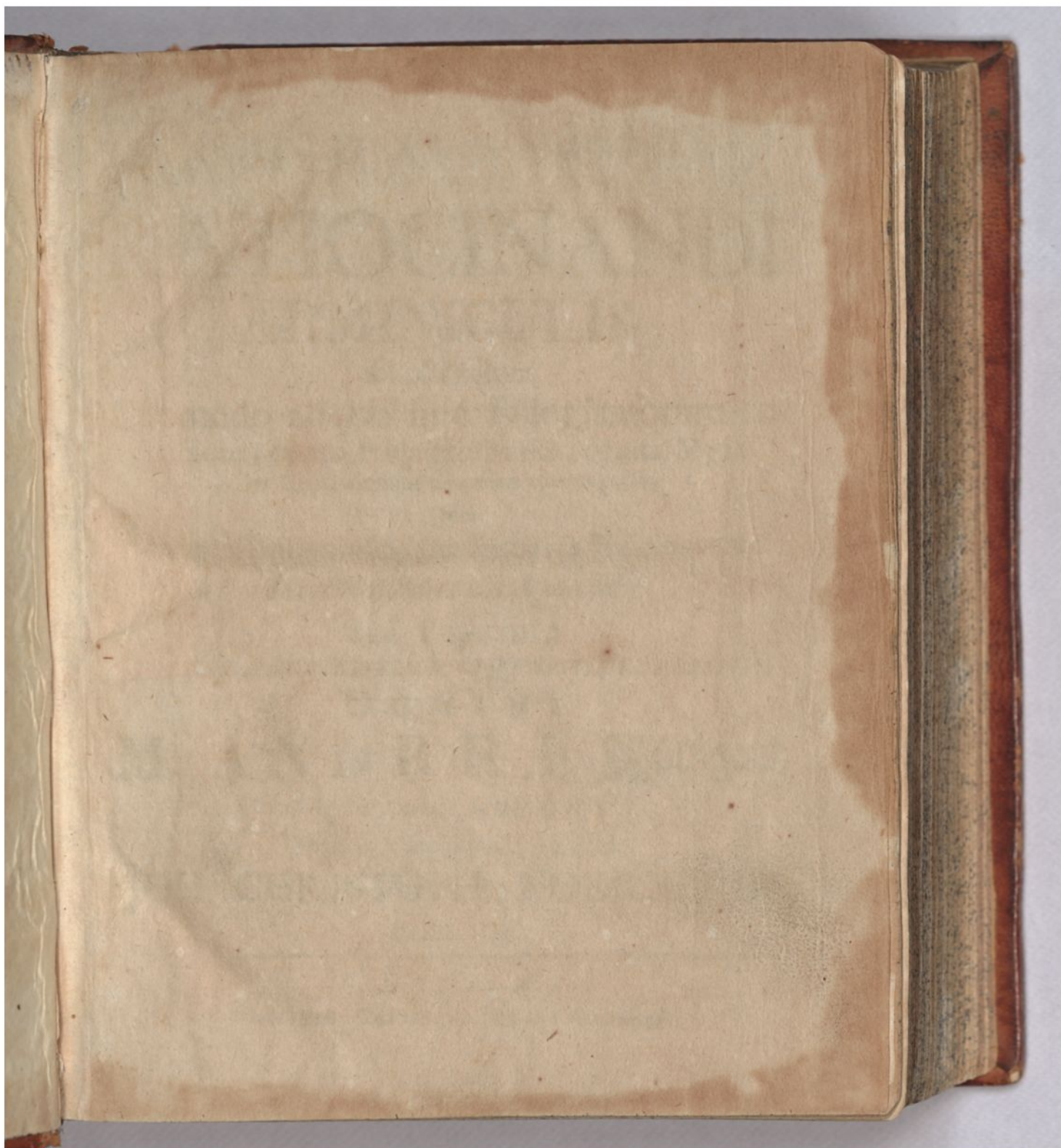

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: ZEN Lebn. Marg. 42,1 Lebn. Marg. 42, Stück 3, [1] - ©

Leibn. Marg.
42

[Varia rhetorica et logica]

3

DISSERTATIO LOGICA
DE
SUPPOSITIONE,

Quam
Consensu & Indultu
Inclutæ Facultatis Philosophicæ,

Sub PRÆSIDIO
VIRI
CLARISSIMI ATQVE DOCTISSIMI
DOMINI

M. CASPARIS LOESCHERI
S.S. THEOL. BACCAL.

Dn. Præceptoris & Fautoris sui multis nominibus
nunquam non suspiciendi,

Publico Eruditorum Examini
exponit

MELCHIOR MÆDERJANUS

Wolâ-Silefius;

Autor - Respondens.

H. L. Q. C.

D. 18. Augusti

A. E. C. cId. Idc. LXVI.

LIPSIAE,
LITERIS HAHNIANIS.

2

Se. A. Leibniz Jun:

Prooemium.

Quamquam fuerint, in antiqua praesertim Ecclesia, qui vel solo Logicae Naturalis lumine adju-
ti, ex spississimis se Sophismatum tenebris extri-
caverint, raro tamen illud accidisse, inficias nemo
sinit, qui quidem a ratione non plane sit derelictus.
Atque si quis esset, qui iisdem paucis & raris exem-
plis nixus Artificialem Logicam spernere velit, esset is merito com-
parandus stolido illi homini, qui cum aves per aëra volitare
videret, ipse etiam non amplius ambulare, sed volitare voluerit,
eò quidem cum eventu, ut & cerebrum & crura & latera misere
confregerit. Nobis aliam mens, alia opinio. Optimè enim tenemus,
vix millesimo datum esse, ut absq; Logices Artificialis ope Sophi-
smata intricata solvat. Undè, quantum hucusq; per tempus &
sumptus licitum fuit, nonnihil temporis tribuimus Curis Logicis,
interq; eas non infimam dicto scopo inservientem deprehendimus
doctrinam de SUPPOSITIONE. Cumq; Specimen aliquod
industriæ Academicæ esset edendum, eam nobis doctrinam publi-
cè proponendam selegimus, quam Bono cum DEO certis Apho-
rismis inclusam Erudito Orbi sisteremus. Ecce igitur

DE SUPPOSITIONE

APHOR. I.

*Suppositionis Doctrina æquè necessaria, æquè utilis est, ac
ipsa Grammatica & Logica.*

Ex Deo.

§. I. **R**atio est, quia æquè ad intelligendam rem requiritur, atq;
Grammatica & Logica; undè etiam utriusq; complemen-
tum, imò & Compendium dici potest. Qui enim Suppositionem
vocis rectè intelligit, is & significatum ejus tenet, & judicio expen-
dit,

A 2

dīt, jure an injuriā hēc cum illā voce sit vel conjuncta vel ab eādē disjuncta.

§. 2. Necessaria sc. est, tum ad exprimendos conceptus proprios, tum ad intelligendos alienos. Quemadmodum enim Mercator, si aromata haberet venalia, & oculiferorum locō nihil exponeret, nisi hederam, & se falleret & ementes; se quidem, quod ipse merces suas per certa & nota signa exponere ignoraret; ementes verō, quod ipsi fortasse vinum vellent eō in locō emere, ubi nullum: Ita & Philosophus, qui Suppositionis doctrinam non in promptu habet, & se fallit sapissimē, & alios. Adhibebit enim voces, & in eā quidem significatione, quā vel parum, vel plane non quadrant.

§. 3. Unde nescio, an quicquam contra Sophisticos insultus magis nos munire possit, quā accurata nominum & eorundē Suppositionis cognitio. Quemadmodum enim qui nobilem Grammatices pariter atq; Logices doctrinam ignorant, nec iis uti, nec utentes intelligere, facillimē tamen eō ipso circumveniri & prorsus confundi possunt: Ita τῶν ὀνομάτων τῆς διυδάσεως ἀπειρεσι, & qui nesciunt, pro quo vox in utrāq; oratione accipiatur, nec ipsi mentem suam exprimere, nec alterius conceptum assequi poterunt, ac facillimē circumvenientur.

§. 4. Sub his latibulis enim insidiantur nobis illi plerumq; veritatis prædunculi, id quod disertē, ipse Philosophorum Princeps *Aristoteles* testatur *l. 1. Soph. Elench. c. 1.* quando latibulum istud nominum vocat, quasi eine bequeme und gemeine Grube/ubi homines frustra habent Sophistæ.

§. 5. Et fieri sanē non potest, ut res ipsas ferentes & discursui absq; signis & vocibus immiscentes, disputemus, proinde nominibus pro rebus utamur ceu signis, quā Philosophi est sententia. *Utamur* autem non *abutamur*. Abusus oritur ex Suppositionis ignorantia, *usus* ex accuratā ejus & cognitione & applicatione. Unde sequitur eam esse *necessariam*.

§. 6. *Necessitas* verō illa tum demū rectē percipi potest, si Sophismata ob oculos constituentur, ad quā vel nihil vel minime responsurus sit ille, qui in hāc doctrinā est hospes. Exemplum esto hoc:

Quod

Quod sit est aliquid. Ex nihilo nihil fit. E. nihil est aliquid.
Facilis tamen est Responſio, ſi quis nominum ſignificationem
probè imbiberit.

§. 7. Quid dicam de ejus *utilitate*, quàm in Philoſophiâ æquè
ac Theologiâ reliquisq; Facultatibus ſuggerit accommodiſſimam?
Qui quis ab hâc ſcientiâ non probè informatus ex hõc ſe extricabit
Sophiſmate *Valentini Gentilis*, ut citat *Bellarminus l. 2. de Chriſt. c. 2.*

Verus Deus neq; gignit, neq; gignitur, neq; procedit.

Unus in eſſentiâ Deus gignit, gignitur & procedit,

E. Unus in eſſentiâ Deus non eſt verus Deus. At eſt verus Deus,
E. neq; gignit, neq; gignitur, neq; procedit. Ex doctrinâ de Suppo-
ſitione facile eſt reſpondere; cum pro diverſâ vocis, *DEUS*, ſuppoſi-
tione & vera & falſa hæc ſit Propoſitio.

§. 8. Eam verò in Philoſophiâ omninò *utilem* eſſe, non ſolum
ii, qui ſobriam juſtæ Converſionis & Æquipollentiæ doctrinam in
ſuccum & ſanguinem converterunt, ſed & qui impigram detegendis
Sophiſmatibus navarunt operam, non inſicias ibunt.

§. 9. Quid dicam de reliquis? Res enim aliâs ſatis nota eſt.
Didicerunt enim Jctorum Sectatores, ex doctrinâ præſenti reſpon-
dendum eſſe huic Sophiſmati: *Quicquid eſt voluntas, illud eſt facul-
tas animæ rationalis homini ſemper per naturam præſens, Atqui Jus
eſt voluntas.* Sic enim ſtatim ab initio Inſtitutorum deſinit Im-
perator. *E.*

§. 10. Nec Medicos ab hâc doctrinâ debere eſſe deſtitutos, do-
cent tot Sophiſmata paſſim obvia: quæ eſt illius Medici apud *Hor-
nej. de proceſſu diſputandi c. 3. p. 51.* qui dicit, ſe tertianam febrim, quæ
in ventriculo radices momentaneas poſuerat, vidiffe aliquoties per vo-
mitum rejectam in formâ viſcoſæ & viridis mucillaginis &c. quæ mu-
cillago, poſtea quàm rejecta erat, etiamnum vitæ alia motus veſtigia fe-
brili horrore aliquantiſper demonſtravit, magnâ adſtantium admira-
tione. Ut multa alia taceam, quæ ſatis abundèq; & neceſſitatem hu-
jus doctrinæ & utilitatem demonſtrant.

APHOR. II.

*Suppoſitionis vox originem ſumpſit ex Arithmeticâ, variasq;
obtinere ſignificationes: Pro eâ interdum aliæ voces
uſurpantur.*

Εκθεσις.

§. 1. Continet hic Aphorismus (α) *Etymologiam*. Dicitur Suppositio ex eo, quod vox in Oratione plerumque supponatur; i.e. substituatur in locum alterius, sive rei per ipsam significatæ. Cum enim, ut inquit Aristoteles, res ipsas expromere, aut in disputationem aut discursum (cave hic intelligas locum: loquitur enim Philosophus de Disputationis *Actu*.) adducere non possumus, fit, ut vocibus loco rerum utamur, & in harum locum illas subrogemus, sicut ad numerandum calculis æneis, pro nummis aureis, uti mercatores solent: Aut sicut numerorum signa pro rebus numeratis substituunt in Rationibus suis Arithmetici. Descendit autem vocabulum Suppositio, ut in aperto est, à Supino verbi supponere. Quemadmodum igitur verbum supponere varias habet significationes, ita vox Suppositio, exinde derivata, non unam semper ac eandem obtinebit significationem. Unde & observare hic debemus

§. 2. (β) *Homonymiam*. Sumitur ergo vocabulum hoc multifariam apud bonos & probatos Autores. Usitatio verò significatus nullus est, quam quando idem significat, ac falsum pro verò adducere ac subornare, e.g. puerum, ut Terent. Prolog. in Eunucho. v. 39. Puerum supponi, &c. vel *Act. 5. Scen. 3. v. 3.* Qui hunc supposuit nobis, vel uti Plautus: Ei pro scorto supponetur hircus unctus nautea. Plena sunt omnium temporum historiaram volumina exemplis, quibus hoc Suppositionis genus, quo pro veris liberis, testamentis, Sponsis, Virginibus, Regibus & id genus aliis falsi supponuntur, passim docetur. Ita & Librorum Suppositio datur, de quâ si historicè nos progredieremur, prolixissimi esse possemus. Videatur vel solus Jesuita Theophilus Raynaudus de bonis & malis libris, Erotamate X. p. 116. seqq. & præter hunc Daleus, Cocus, Rivetus, Molineus, Rainoldus, Hottingerus, Edmundus Albertinus, ipse Bellarminus, Dorsch. de Autoritate Ecclesiastica, Borsaccus, Gerbardus, Hülfemannus, aliig.

§. 3. Talis verò Suppositio, quæ pro fine & scopo fraudem & fallaciam ponit, nos hic non intelligimus: Sed potius usurpationem vocis pro re significatæ, non ut eadem fallamus alios, sed ut potius in veritatem rerum inquiramus. Unde quod (γ) Synonymiam concernit, dicitur hæc suppositio, vocis Sumptio, Usurpatio, Acceptio, Significatio, & si quæ alia sunt nomina huic æquipollentia.

APHOR. III.

APHOR. III.

Suppositio in genere est Usurpatio Signi pro re signatâ.

Εκθεσις.

§. 1. Potest enim Suppositio duplici modò considerari (α) *generaliter*, (β) *specialiter*. *Generaliter* si spectatur, abstrahit à voce & Re, easq; considerat ut *Signum & Signatum*.

§. 2. Non enim alia hic ratio dari potest, cur vox ponatur *pro re*, quàm quia vox est signum rei. Unde discimus, non solum voces *scriptas* supponi, sed & *cogitatas & dictas*. Omnes enim hæ sunt signa, quibus res aliqua denotatur, quantumvis alio atq; alio modo.

§. 3. Imò discimus & illud, Suppositionem Logicam posse habere locum in Non-vocibus. Ita Chineses & Aegyptii, qui vocum loco signis Hieroglyphicis utuntur, eadem signa supponunt in Enunciationibus Logicis pro rebus significatis, prout ratio & experientia docet.

§. 4. Ita apud Romanos Signa tam corporis, quàm animi, (de quibus vide Plin. Nat. H. lib. 35. c. 11. & Masen. in Spec. Imagin. c. 11. p. 68. seqq.) loco rerum significatarum supponebantur, quæ si conciperentur, in conceptu faciebant Enunciationem Mentalem.

§. 5. Sed de Generali illâ acceptione hic amplius non erimus solliciti, transitori potius ad Suppositionem *Specialiter* spectatam. De eâ verò agit nunc.

APHOR. IV.

Suppositio in specie, ut hic consideratur, est usurpatio vocis in Enunciatione posita pro re significatâ.

Εκθεσις.

§. 1. Dicitur hic in Definitione (1) *Vocis*, ut statim innuatur discrimen inter Suppositionem *Generaliter* & *Specialiter* consideratam. Illa enim quolibet signa admittit: Hac verò solas voces tanquàm signa *Grammatica*.

§. 2. Dicitur (2) *Vocis in Enunciatione posita*: Nam Suppositionem non competere vocibus extra enunciationem positis, vel exinde constat, quia, quomodo vox aliqua, v. g. Subiectum supponatur, cognoscendum est ex prædicato; & contra, quomodo supponatur Prædicatum, ex subiecto cognoscendum est. Talia enim sunt
subje-

Subiecta, qvalia permittuntur esse à suis Prædicatis, & talia sunt Prædicata, qvalia permittuntur esse à suis subiectis. At verò sicut Subiecta & Prædicata nonnisi in Enunciatione dantur: Ita quoq; Suppositio vocibus nonnisi in Enunciatione positis tribui potest; ut verba habent Excell. Dn. Beckmanni c. 14. §. 3. Inst. Log. p. 376.

§. 3. Qvò res fiat clarior, exemplo illustrabimus: Nimirum, cum hanc vocem, *DEUS*, extra Enunciationem considero, accuratè loquendo dici non potest, an supponatur tantum *in communi* pro essentiâ divinâ, qvatenus omnibus illa tribus Personis communicari potest; An verò *Personaliter*, pro unâ tantum Deitatis Personâ supponatur. Si verò ponitur in Enunciatione, ipsiq; certum additur Prædicatum, e.g. *DEUS generat*, Prædicatum jam ostendit, qvòd Deus non supponatur *communiter*, sed *Personaliter*, eò qvòd Generatio activa in divinis soli Patri competit.

§. 4. Undè existimamus, non malè distingvi hîc posse *inter Suppositionem & Significationem vocabulorum*. Extra Enunciationem si ponuntur, concedere possumus, qvòd quoq; modò aliquid significant; E. g. vox, *DEUS*, extra Enunciationem posita, significat quidem aliquid; qvòd verò extra enunciationem etiam supponatur, & quidem determinatè, vel pro essentiâ divinâ tantum *in Communi*, vel *Personaliter*, dicere non possumus, cum eam solum habeat Suppositionem, quam admittit Prædicatum. Ergò Subiectum ibi demum supponitur, ubi respicit Prædicatum; respicit autem tantum in Enunciatione, E. etiam tantum in Enunciatione supponitur.

§. 5. Dicitur (3) *Usurpatio pro re significatâ*. Ex. g. in hac: Animal est Genus, vox Animal supponitur, qvâ usurpatur pro re significatâ, nempe pro communi animalis naturâ. Probè tamen notandum hic venit, qvòd vox rei non sit restringenda ad solum Ens Reale & Positivum, sed ad eò latè pateat, ut non solum Ens reale, sed etiam Non-Ens & omne id, qvòd est objectum Vocis significantis, seu qvòd voce significatur, comprehendat,

APHOR. V.

Suppositio est vel Materialis vel Formalis.

Εκθεσις.

§. 1 Hic observandum, qvòd, dum Suppositio dicitur esse
Usur-

Usurpatio vocis pro re, ex censu Suppositionis proprie dicta ejiciatur
Suppositio, quam materialem vocant. Ratio patet, quia hic suppo-
nitur non pro re, sed potius pro se. Et cum alias Suppositio vicaria-
tum involvat, hic verò nullus reperiatur, nisi quis dicere velit, posse
unam eandemq; rem sibi ipsi esse vicariam, consequens est, hanc
Suppositionem non esse proprie talem.

§. 2. Est verò ea, cum vox accipitur pro se ipsa. E. gr. homo
est Nomen. Verum namq; hoc est, non de re, quæ homo est, sed
de hac voce homo. Materialis dicitur, quia secundum illam vox
accipitur pro materia vocis, quæ sunt literæ, Syllabæ, cum hæ mate-
riam exhibeant, Significatio Formam.

§. 3. Vocatur hæc aliò supponi nomine Technica (unde τεχνικὴ
supponi idem est ac materialiter) quasi artificiosa & dolosa; quia nimi-
rum ista Suppositio vel utitur terminis Artis, e. g. Petrus est No-
men Substantivum, Secunda Declinationis, Generis Masculini, Nomi-
nativi casus, Nomen Proprium, Dissyllabum &c. prædicantur hic me-
ri Artis Grammaticæ Terminis; vel quia est ad fallendum apta, eò
quod dictum de voce facile accipiat tanquam dictum de re signi-
ficatâ, & sic Sophistæ illa velut arte quâdam & fraude ad technas
& captiones utuntur.

§. 4. Estq; hæc Suppositio vel Intrinseca, vel Extrinseca. Illa,
cum vox ponitur ad significandam intrinsecam Perfectionem, ut, vox
est sonus (qui est de intrinseca ratione & essentia vocis); Hæc, cum
appingitur Voci in Predicato aliquid extraneum & Accidentale, ut;
Cicero est generis Masculini.

§. 5. De utrâq; hæc Suppositione notetur, Voces ita suppo-
nentes non efficere orationem Logicam, verum aut falsum indica-
turam, ut rectè moneat Fonscal. 8. c. 12. hoc Suppositionis genus sine
scelere prætermitti à Logico posse. Nam Nomen Logicum est vox si-
gnificans, seu, est Signum doctrinale, quod juxta August. præter spe-
ciem, quam Sensibus ingerit, aliquid aliud extra se facit cognoscere,
cum nihil propriè sit Signum sui ipsius: Videatur Fr. Murcia, diss. 1.
derat. term. q. 3. quo probè observato ex difficultatum insolubi-
lium montibus fiet æquabilis planities.

§. 6. De hæc Suppositione intelligenda est illa Grammatico-
rum regula: Omnis vox materialiter accepta est generis Neutrius &

B

μὴν

μενόντων. Sine vitio enim dicere licet, Cæsar est dissyllabum; Et ab Homo derivatur humanus, pro Cæsar est dissyllabus & ab Homine derivatur humanus.

§. 7. Sunt autem signa Materialitatis (α) Articulus Græcus *τὸ*, i. e. illud, quem articulum sæpè præponunt voci, quam materialiter volunt accipi, ut *τὸ animal*, *τὸ homo*, quasi dicerent, *illa vox animal*, *illa vox Homo*; qui tamen ut Experientia docet, nonnunquam evidentiæ gratiâ etiam nominibus formaliter suppositis apponitur. (β) Particula *ly*, quâ graves nonnulli Autores familiariter utuntur, ut *ly animal*, *ly homo*, quæ particula æquivalet articulo Græcō, & putat *Philip. Du Tricu*, esse antiquum articulum Gallicum, quo Parisienses etiam in Scholis usi sint. Item (γ) *hæc vox*, *hoc verbum*, vel similia.

§. 8. Atq; hæc sunt, quæ communiter de Suppositione materiali Philosophi tradunt. Verum, si accuratius res pensetur, patebit, ut suprà diximus, quod propriè dicta Suppositio esse nequeat. Probatur inde, quia Suppositio est usurpatio vocis loco alterius rei. Verum voces, quando dicuntur materialiter supponi, non loco alterius, sed pro seipsis accipiuntur. E. Suppositio materialis non est propriè dicta Suppositio. Major ex ipsâ Suppositionis definitione constat. Minor verò tam evidens est, quàm quæ evidentissima, ut ita ulteriori probatione non indigeat.

§. 9. Formalis Suppositio est, quâ vox substituitur (non pro se ipsâ, sed) *pro re per ipsam significatâ*, ut Paulus est Apostolus; non quod nomen Pauli sit nomen Apostoli, sed quod illa Persona, quæ Paulus nominata fuit, sit Apostolus. Dicitur autem Formalis, quia significatio est Forma vocis Logicæ, de hac vera est regula Nominalium: *una vox predicatur de aliâ, non ut Quæ, sed ut Quâ*, i. e. non fas est dicere (Petrus est homo) intelligendo per Petrum & hominem materialiter ipsâ nomina, sed vera est hæc Propositio de re significatâ: Sicut, si quis duas effigies contempletur, quarum utraq; Cæsarem repræsentat, non licet dicere, hæc effigies est illa effigies. Deinde

APHOR. VI.

Suppositio Formalis est vel Propria vel Impropria.

Ex Je-

Exsecis.

§. 1. Quemadmodum vocis Significatio duplex est; alia sc. *Propria*, alia verò *Impropria*; ita, cum Suppositio Formalis nitatur vocis significatione, & ipsa duplex erit, *Propria* scil. & *Impropria*.

§. 2. *Impropria* est, quando vox, quæ supponi dicitur, à nativâ significatione recedit, sive quando terminus supponit pro re, quam improprie significat. Ea; variat pro varietate modorum, quibus aliqua vox improprie sumitur. Unde alia est *Metonymica*, alia *Synecdochica*, alia *Metaphorica*, alia *Ironica*.

§. 3. *Metonymica Suppositio* est, cum vel vox causam notans, pro voce causatum significante, & contra vox causati pro voce cause; item vox accidentis pro voce Subjecti, aut vox Adjuncti pro voce ejus, cui adjungitur, vel contra usurpatur. Ex. gr. in hac: cum Cic. 1. *Paradox.* ita inquit; in quo equidem Majorum nostrorum requiro prudentiam: dicitur *requiro* pro *desidero*; atq; ita per Metonymiam supponit effectum desiderii, pro desiderio ipso. Item in hac *Virgili* Eclog. 2. *Formosum Pastor Corydon ardebat Alexin.* Hic in verbo *ardere* est Metonymia; supponit enim per ἀκυσλοζία, quendam amoris effectum pro ipso Amore. Sic *Pf.* 2. dicitur: *Osculami filium.* Per Metonymiam nempe Effectus osculari supponitur pro causâ, nempe pro Amore. Sic, cum dicitur; *Nolite tangere sanctos meos*, verbum *tangere* continet in se Metonymiam causæ, nempe supponendo tactum pro violatione, quæ oritur ex tactu, *Belstenius* in sua *Rhetor.* p. 40. tale, ut cætera silentio involvam, exemplum habet ex c. 4. *Tobia*, ubi dicitur, *Eleemosyna* ab omni peccato & morte liberat, & non patitur animam in tenebris. In hoc loco, inquit, *Eleemosynam*, tanquam Effectum, per Metonymiâ poni pro causâ; nim. pro verâ fide, ex quâ Eleemosyna proficiuntur.

§. 4. Metonymicam Suppositionem sequitur *Synecdochica*, cum Totum pro Parte aut Pars pro Toto supponitur. E. g. cum Jus civile accipitur pro jure Romano. Nam quoties non addimus nomen, cujus sit civitatis, nostrum jus significamus, inquit *Imperator* l. 1. *Instit.* Tit. 2. §. *Sed jus quidem.* Item cum *Propheta* pro *Esaia*, *Apostolus* pro *Paulo*, *Philosophus* pro *Aristotele*, *Eversor* *Carthaginis* pro *Scipione*; *Orator* pro *Demosthene* aut *Cicerone*, & *Poëta* pro

Homero aut Virgilio supponitur. Sic, cum Luc. 2. dicitur: Exiit decretum ab Augusto Cæsare, ut totus Orbis censeretur: Totus Orbis supponitur pro magnâ parte subiectâ imperio Romano. Et talismodi Exempla vel sexcenta afferre possemus, quæ vero Laconicæ brevitatî studiosi libenter libenterq; præterimus.

§. 5. Synecdochicam excipit *Suppositio Metaphorica, quâ verbum à propriâ significatione in alienam transfertur, ob similitudinem:* ut cum *Prata* dicuntur *ridere*, ob summam aménitatem, cum quis dicitur *volare*, pro ocysimè progredi, cum *agnus* ponitur pro mansueto. Sic quando Christus Herodem dicit vulpem, *Luc. XIII. v. 32.* Maximè verò hanc Suppositionem videre est, cum Christus dicitur *Leo*. Hic enim *Leo* à nativâ significatione, quâ bestiam denotat, recedit, & ut ad hunc locum Junius notat, per Metaphoram Principem fortissimum & spectatissimum significat. Sicut enim Leoni principatum concedunt animalia reliqua, & ipse nullum objectum, licet formidabile sit, expavescit; vigilantissimus est, & oculis dormit apertis, quoties in pugnam descendit, victor evadit: Ita hæc omnia in Salvatore nostrum exactè quadrant. Fuit Metaphorica, restat proinde

§. 6. *Ironica Suppositio, quâ loco ejus, quod dicitur, contrarium supponitur, ut ex subsequentibus patebit exemplis:* v.g. cum de homine parvo dicitur, quod sit *Gigas*, est sanè Ironica Suppositio desumpta ex impari. Sic cum de homine immanis stature dico; iste *Pigmeus*, est Ironica suppositio à minori, tanquam impari. Est & talis modi Suppositio, si formosam Virginem pono pro deformi, si Catonem pono pro stolido, si castam Penelopen pono pro impudicâ: Similiter cum Catilinam voco pacificum illum civem, est suppositio Ironica eaq; perquam evidens; quia est magna dissensio inter pacificum & seditiosum, qualis erat Catilina. Intelliguntur autem ejusmodi Suppositiones Ironicæ aut Pronunciatione, aut Personâ, aut rei naturâ: Nam si quæ earum dissentit, apparet diversam esse Orationi voluntatem; Ex. gr. Si *pulsionem* vocem Gigantem, si Thaidem, famosissimam Alexandrinorum meretricem, castam laudem Lucretiâ, & utar pronunciatione ad contemtum accommodatâ, tum ex ipsâ re & pronunciatione & magna dissensione vocabuli statim apparet Ironica Suppositio. Et hæc sufficiant dixisse de Suppositione Impropiâ.

§. 7. Pro-

§. 7. *Propria Suppositio est, cum Vox, quæ dicitur supponi, à nativâ significatione non abit, sed in significatione propriâ accipitur; seu, quando Terminus supponit pro re, quam propriè significat: ut, homo pro homine verò, Agnus pro verò agno quadrupedi, Leo pro verò Leone, bestia; lapis pro verò lapide. Sic in hac Propositione: homo ridet, rî ridet habet propriam suppositionem. Porro*

APHOR. VII.

Suppositio propria est vel Singularis, vel Communis.

Ἐξ ἧς.

§. 1. Quemadmodum enim voces, quæ propriæ dicuntur, sunt duplicis differentiæ, quædam enim rem pluribus communem, quædam autem unam rem, quæ non est communis pluribus, determinatè denotant; ita exinde duo veluti Suppositionis propriè dictæ fluunt rivuli, quorum prior Communis, posterior Singularis audit.

§. 2. Singularis alio nomine Discreta dicitur; (Undè discretè supponere vel supponi frequens est in Summulistarum libris) cum cognitio rei singularis in singulari sit discretio sui objecti à cæteris aliis rebus; quam Appellationis hujus rationem reddit Mendoza Diss. Summ. 2. sect. 4. §. 12.

§. 3. Est autem Suppositio Singularis sive Discreta vocis in Enunciatione acceptio pro uno tantum individuò. Atq; ita supponuntur Subjecta in his Enunciationibus: *Salomon fuit Regum sapientissimus, Petrus fuit Apostolus.* Pertinent huc non solum (1) Nomina Propria; E. g. Petrus, Paulus, Johannes &c. quæ toties novas fortiuntur significationes, quoties aliis Subjectis imponuntur. Undè vox Paulus, antequàm ita nominabatur Apostolus, hunc non notabat, postquàm verò ipse hoc insigne batur nomine, significabat eum, adeòq; novam acqvierebat significationem. Sed & (2) Pronomina Demonstrativa, v. g. Tu, Hic, Ille. Ab aliis huc quoq; referuntur (3) Nomina Appellativa, quatenus habent Pronomen Demonstrativum præfixum; quâ ratione hic Homo supponitur in hac Enunciatione: *Hic Homo est sapiens.* Sed hoc non est perpetuum. Siqvidem Fonseca l. 3. Instit. Dial. c. 23. statuit, quod Pronomen Demonstrativum non semper unam duntaxat rem singularem notet, sed totam speciem, ut, si quis dicat: *Hic liber est optimus. Ubi librum pro totâ specie accipi censet, non pro uno tantum libri Individuò.*

§. 4. A Suppositione propriâ Singulari ad communem, tanquam latiore, progressum facimus. Est autem *Communis Suppositio*, *Usurpatio Nominis Communis in Enunciatione non pro uno tantum individuo*; ut in hac: Homo est risibilis, vox homo, non pro uno tantum individuo supponitur. Intelligitur autem in Definitione per nomen commune omne illud, quo denotatur communis aliqua natura, sive ea in illis, quibus inest, multiplicetur, ut natura universalis, v. g. Hominis, Animalis, sive non multiplicetur, ut natura divina tribus Personis communis.

APHOR. IIX.

Suppositio Communis est vel Simplex vel Personalis.

Εκθεσις.

§. 1. *Simplex est, quâ accipitur Nomen commune præcisè pro immediato suo significato.* E. g. Homo est Species, vox homo simpliciter supponitur. Nam cujuslibet Vocis Communis duo sunt significata: Immediatum unum, alterum mediatum. *Immediatum* est, quod vox primò & immediatè citra ullam consequentiam significat: ut, homo pro homine communi significat naturam ratione præditam. *Mediatum*, quod demum per consequentiam denotat, ut Petrum vel Paulum & reliqua humana individua, de quibus hæc vox, Homo, idèò dicitur, quia reverà homines sunt. Ex quibus simul colligere est, quod per mediatum vocis significatum nihil aliud intelligatur, quàm id, quod secundariò & per Consequentiam denotat. Sic in Syllogismo Conclusio hæc est: Ergò omnis homo est animal. Mediata verò si inferas, Ergò per consequentiam Petrus est Animal.

§. 2. Dicitur Suppositio simplex à modò tendendi in objecta, nihil in illis efficiendo, sed ea præcisè ac simpliciter considerando. Metaphysicis characteres hujus Suppositionis sunt *Acceptio termini, ut sic, Consideratio rei in Actu signato.*

§. 3. Dicitur alias *Roderico de Arriaga disp. Summ. sect. 6.* etiam Suppositio Immobilis, ex eâ, procul dubio, ratione, quod in hac non liceat descendere ad inferiora per singulas propositiones. Ita *Arriaga* Suppositio simplex est, cum dicitur, *Apostoli sunt duodecim.* Hæc Vox, Apostolus, aliàs significat non Apostolum solum in communi, sed & Petrum, Paulum, aliosq; in Individuo: sed in præ-

præsenti propositione notat Apostolum solum in communi, quod non sit licitum asserere idem Prædicatum de quovis Apostolo.

§. 4. Suppositio *Personalis est Acceptio Nominis Communis pro significatis suis mediatis*. E. g. animal est corpus vivum sentiens. Vocabulum animal personaliter supponitur, quia pro significatis mediatis supponitur, ad quæ vi descensus copulativi licet progredi ita: Et hoc animal, v. g. homo est corpus vivum sentiens, & aliud animal, v. g. brutum, est corpus vivum sentiens.

§. 5. Notandum hic est, (ut verba plur. Rev. atq. Excellentissimi Dni. D. Scherzeri, Patroni ac Præceptoris mei summâ observantiâ et atem suscipiendi, mea mihi facere liceat) Vocem *Persona* hic non Metaphysicè accipi, sed vulgariter pro supposito vel individuò tantum. E. g. id Canis in hac propositione, *Canis est animal*, dicitur habere Suppositionem Personalem, cum tamen canis non sit Persona. Personalis autem dicitur, quia *Personæ sunt nobilissima Individua, pro quibus voces supponuntur*.

§. 6. Utrum verò Nomen Commune simpliciter an personaliter supponatur, ex descensu nullo negotio cognosci potest; siquidem Nomen Commune, sub quo licet descendere, personaliter supponitur; V. g. in hac Enunciatione: Omne animal est sentiens, sub subiecto animali descendere licet ad inferiora h. m. E. & hoc animal est & illud animal est sentiens; adeòq; animal in Enunciatione adductâ supponitur Personaliter. Cum verò dico: Homo est species, sub nomine communi, homo, descendere non licet ad inferiora, h. m. Petrus est species & Paulus est species, & c. hæ enim falsæ sunt.

§. 7. Intelligitur autem per descensum h. l. nihil aliud, quam Enumerationem inferiorum Nominis Communis, ita, ut cum altero Enunciationis extremo simul connectantur. E. g. in hac: Omne animal sentit, sub subiecto descendo ad inferiora, & cum quolibet eorum connecto prædicatum sentire h. m. & hoc animal sentit, & illud animal sentit, & c.

§. 8. Est autem Descensus quadruplex: 1. Copulativus, 2. Copulatus, 3. Disjunctivus, 4. Disjunctus.

§. 9. Copulativus est, quando Inferiora enumerantur ita, ut cum quolibet eorum seorsim sumto prædicatum connectatur, ut sic integræ fiant Enunciationes, quæ per particulam ET, aut similem connectantur.

Etantur. Talismodi descensus adhibendus est in universalibus, tam Affirmativis, quam Negativis Enunciationibus: v.g. in hac: omnis homo est ratione præditus; sub subiecto, ut modò dictum, descendendo descensu copulativo h.m. Et hic homo & iste homo est ratione præditus. Nonsecus in Enunciatione hac negativâ: Nullus homo est lapis, descendendo copulativè h. m. Et hic homo, & iste homo non est lapis.

§. 10. *Descensus Copulatus est, cum ita enumerantur inferiora, ut non cum quolibet eorum seorsim sed cum omnibus simul sumtis & per voculam ET aut similem copulatis prædicatum connectatur.* Descensus autem hic adhiberi solet in illis propositionibus, quæ in subiecto habent π Omne, collectivè acceptum; undè etiam in hac: Exercitus debellavit Urbem; ita descendendo descensu copulato: E. hic, ille, iste, & reliqui milites simul sumti debellarunt Urbem.

§. 11. *Disjunctivus Descensus est, cum enumerantur sic inferiora, ut cum iis seorsim copuletur prædicatum & integræ fiant Enunciationes, per particulam AUT, vel similem copulata.* Et adhiberi consuevit Descensus hic in Propositionibus Particularibus, tam Affirmativis, quam Negativis, (quamvis, an in omnibus id rectè fiat, meritò dubitetur,) v.g. in hac: Quidam homo est doctus. Descendendo descensu disjunctivo ita: Aut hic homo est doctus, aut iste homo est doctus. Sub ista verò: Quidam homo non est doctus, hòc pacto: aut hic homo non est doctus, aut iste homo non est doctus.

§. 12. *Descensus deniq; Disjunctus vocatur, cum inferiora enumerantur ita, ut cum ipsis per disjunctâ particulam AUT vel similem, conjunctis, connectatur Prædicatum.* Talis descensus competit Propositionibus Particularibus vel Indefinitis, quæ π necessarium continent. Sic, cum dico: Oculus necessarius est ad videndum; Navis aliqua est necessaria ei, qui vult navigare; descendendo descensu disjuncto h.m. E. hic vel ille oculus necessarius est ad videndum: Ergò hæc, vel illa, vel ista navis navigaturo est necessaria. Et hæc de Descensu. Quemadmodum autem Descensus est varius, ita & Suppositio Personalis variat, ac proindè

APHOR. IX.

Personalis Suppositio est (a) vel Copulativa vel Copulata, (b) vel Disjunctiva vel Disjuncta. (c) vel Absoluta vel Accommoda. (d) vel Completa, vel Incompleta.

Εκθεσις.

§. 1. *Copulativa Suppositio est, quando vox communis sumitur pro omnibus significatis seorsim enumerandis, ita, ut idem predicatum de omnibus individujs seorsim dici possit; ut: Homo est animal. Vocatur alio nomine hæc Suppositio Universalis, item Distributiva, quia Prædicatum distribuitur: & licet etiam in particulari Suppositione aliqua fiat distributio, illa tamen καὶ ἐξ ὅρων distributiva dici meretur, quia fit in omnia sub termino v. g. subiecto contenta. E. g. Deus omnes homines vocat ad vitam æternam. Vox omnis in hæc enunciatione distribuit homines in omnes inferiores, qualescunq; illi sint. Vocat enim Mares, vocat Fœmellas; Vocat homines omnium temporum, omnium locorum &c.*

§. 2. *Suppositio Copulata, quæ etiam collectiva dicitur, est, quando vox communis sumitur pro omnibus significatis simul sumtis, ita, ut, nisi omnia simul colligantur, de nullo seorsim possit enunciari; ut Subiectum in hæc: Omnia Elementa sunt quatuor; i. e. & Ignis, & Aër, & Aqua & Terra sunt quatuor. Omnes Evangelistæ sunt quatuor. Omnes Apostoli sunt duodecim. Omnes sensus externi sunt quinque. Ubi tamen opus non est, quod quidam perperam vult, ut semper loco Prædicati extet Nomen Numerale. Quid enim faceremus huic & alijs Exemplis: Omnes Belgii naves devicere Anglos, &c.*

§. 3. *Personalis Suppositio Disjunctiva, quæ etiam Determinata vocatur, quia voces, quæ hæc supponuntur, pro unò determinato significato supponuntur. Est verò Suppositio hæc, quando terminus communis sumitur pro aliquo inferiori determinato sive Individuo. Ut, cum dico: Homo currit; sensus est, hunc vel illum determinatè currere, ita, ut Propositio illa de aliquo particulari verificanda sit. e. g. de Hafaële, Johanne, &c.*

§. 4. *Suppositio Personalis Disjuncta, sive Confusa, ut nonnullis audit, est, quando terminus communis accipitur disjunctim pro inferioribus, pro nullo tamen determinatè, ut, si dicam: Penicillus necessarius est ad pingendum; hæc enim Propositio de nullo penicillo in particulari est vera, cum unò deficiente, alter, vel hic, vel ille, vel iste, vel quicumq; tandem fuerit, sufficiat. Ad pingendum sanè aliquis, quicumq; sit, penicillus requiritur. Similiter cum di-*

C

co:

co: Equus necessarius est ad equitandum; explicari potest hoc modo: Hic Equus, vel ille Equus, vel iste Equus, vel quicumque tandem sit equus, necessarius est ad equitandum. Non verò ita: Hic Equus, nempe Bucephalus, est necessarius ad equitandum, cum equitare possis Pegaso; neque est hic equus, nempe Pegasus, necessarius ad equitandum, cum equitare possis Hirpino; Sed neque ille, nimirum Hirpinus, necessarius est ad equitandum, cum Caji, Imperatoris incitatus sufficere possit; sed neque hunc, neque ullum alium equum nominaveris, quem ad equitandum determinatè necessarium fateri debeamus. Ergo Equus, quicumque confusè sumtus sit, necessarius est ad equitandum. Vocatur ergo Confusa, quia Subiectum non determinat; Disiuncta verò quia per particulam *vel* disiunctè acceptam exponitur, ut Plur. Rev. & Excell. Dominus D. Schertzerus docet l. 2. concl. 16. p. 135. Brev. Eustach.

§. 5. Sequitur Quinta Suppositionis Personalis Species, Suppositio *Absoluta*, quæ etiam *Naturalis* dicitur. Et hæc inde cognosci potest, quando vocabulum commune accipitur absolutè universaliter, pro omnibus suis significatis, sive omnibus quæ naturâ suâ significare potest, sine ullâ exceptione. Ut, si dicam; omnis homo est animal. Intelligitur enim omne, quod vocabulo illo denotatur, i. e. homines, qui sunt, fuerunt, aut futuri sunt. Eadem Suppositio locum habet in illò, 1. Tim. II, 4. Deus omnes homines (*absq; ulla exceptione aut restrictione*) vult salvos fieri. Confer Job. III, 16. Tit. II, 11. 2. Pet. III, 9.

§. 6. Sexta Suppositionis Personalis Species est *Suppositio Accommodata*, sive *Accidentalis*, ut quibusdam placet, quando aliqua Exceptio in Universalitate locum habet: seu; Quando vocabulum commune accipitur, non pro omnibus, sed iis tantum significatis, pro quibus ut accipiat, patitur Enunciatio: Ut vox *omnia* in hac propositione; cælum tegit omnia, i. e. præter se ipsum. Subiectum in hac: Deus creavit omnia; i. e. præter se. Huc quoque spectat illud Pauli, quando in terminis hanc Suppositionem usurpavit, 1. Cor. XV, 27. ex Psal. IIX, 7. Omnia subiecisti sub pedes ejus, i. e. præter eum, qui subjecit

§. 7. Septima Suppositionis Personalis Species est *Suppositio Completa*, quando terminus supponitur pro singulis Generum, i. e. pro omni-

oc
in-
lic
e-
fa-
eq
aji,
na-
ne-
tus
ub-
vel
inus

omnibus sub genere contentis. Sequ, ut alii describunt: cum voces accipiuntur pro Individuis specierum. Et exponitur Germanicè pro *Alle mit einander*: ut, omne animal est sentiens: descendere enim licet ad ipsa individua: Ergò & hoc animal est sentiens, & illud animal est sentiens &c: Pertinent huc Exempla §. 5. allata.

§. 8. Restat consideranda nobis octava & ultima Suppositio-
nis Species, *Incompleta* scil. Est verò *Suppositio Incompleta*, quan-
do *Terminus supponit pro generibus singulorum, i. e. pro*
aliquibus omnium generum vel Specierum, & exponitur pro Al-
lerley: ut, cum dico: Omne animal fuit in Arcâ Noæ. Sensus e-
nim est, omne Genus sive Species animalis fuit in arca Noæ; scil.
aliquis Equus, aliquis Leo, aliquis Elephas, aliquis bos &c. Non
autem sic: Omne Individuum animalis fuit in arcâ Noæ; sic enim
significaretur etiam te, qui hæc legis, & cætera animalia, quæ nunc
vivunt, fuisse in Arcâ Noæ. Et ut rem totam paucis comprehenda-
mus, significatur, cujuslibet Speciei aliquod individuum ibi fuisse,
non verò cujuslibet Speciei quodlibet Individuum.

§. 9. Volebam hæc de re plura addere, sed multis & gravibus cau-
sis, quominus id faciam, impediatur. Quare ejus in Nominè, in cu-
jus incipiebam, nunc quoq; finio. *Faxit Deus unus & Summus, ut*
& hæc opella vergat in Nominis sui gloriam, in hominis proximi com-
modum, & tandem in studiorum meorum commendationem, fiat!

Superpondia.

- I. Pars Generalis & Specialis, & dividuntur inter sese, tan-
quam realiter distinctæ; & distinguuntur quoq; dun-
taxat, tanquam partes realiter non distinctæ.
- II. Dari Generationem æquivocam, certissimum est.
- III. Quærere autem monstra in omnibus creaturis, res
nimis liberalis est.
- IV. Potentia & Ens potentiâ distinguuntur.

Ad

Ad Præstantissimum
Dn. Respondentem & Autorem.

Quid Tua præstiterit tenuis hac Industria, cunctos,
Mæderjane, doces hocce labore Tuò.
Exit, qui Cælum, qui Mundum & cætera regnat,
Grata ut perpetuò sit Tua cura D E O.

D. Samuel Sange / Prof. Publ.
Superint. & Fac. Theol. Decanus.

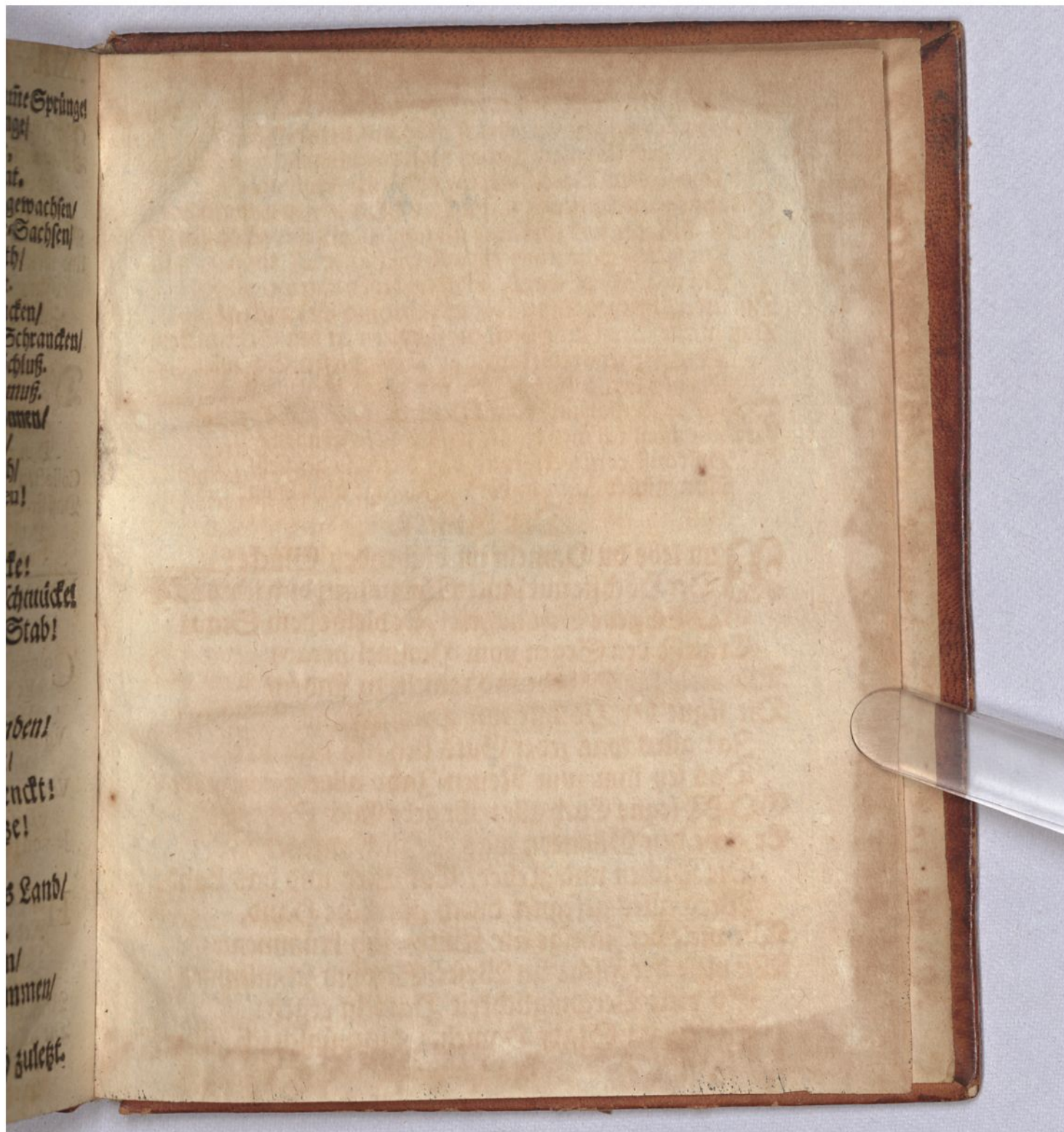
Ut levis in fumò nequit occultarier ignis;
Sic & se Ingenii prodere flamma solet.
Est Tibi suppositus primis generosus ab annis
Ignis, in excelsum Te super astra vehens.
Thema hoc demonstrat, Tua quæ sit mascula virtus:
Illam quò ad cælos evehat, oro, DEUS!

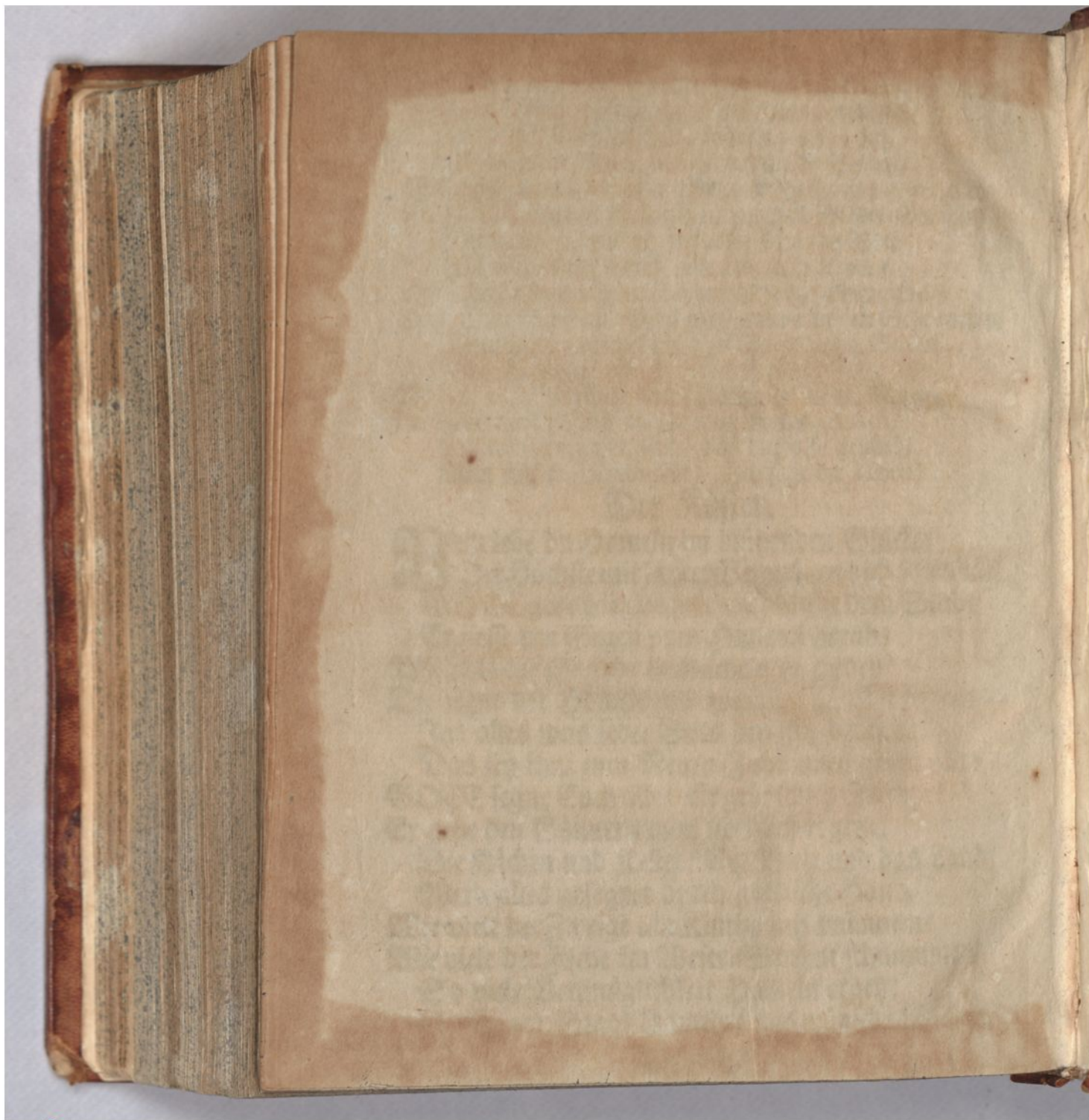
*Optima quæq; apprecatus Auditori suo Saldæ
Industrio, scribebat*

Præses.

Fulgidi decus metalli formæ, aurum mentiens,
Gemma adultera, at topazum nobilem præ se ferens,
Sæpe supponunt menti, nescienti, quò probet
Extimum rerum colorem: Ast mango pervidet dolum.
Callidus Sophista sæpe & aurichalcum vendicat,
Atq; verum dicit aurum, falsa pro veris loquens.
Cui latet fallentis astus, quidq; sit supponere;
Cui, quid hic supponat, haud est notius notissimo,
Huic & imponit latente & subdolo tentamine.
Excutit cordatus astum; plurimi at cognoscere
Negligunt carpuntq;: Mundus splendide vult decipi.
Æra quid distent lupinis rellis Tu judicas,
Cave Mæderjane, cum sic eleganter differis,
Quig, supponendo peccet caupo verbi, detegis.
Fiat, o Viri, periculum: ferte, quæ discriminet,
Vera cum discriminabit atq; quæ supposita sunt,
Ore sitis ipsi testes, quòd probatus mango sit.

Suo Mæderjano hæc debebat Amicitiae nomine.
Joachimus Gesenius, Soltqvell. March.
F I N I S.

179

GWLB Hannover

35

036 855 898

IV 3 A 179

- 40

2

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: ZEN Lebn. Marg. 42/Lebn. Marg. 42, Stück 3, [27] - -

